

Olje- og energidepartementet (OED)
Postboks 8148 Dep
Postboks 0033
Oslo

Høringssvaret er lastet opp elektronisk på Regjeringen.no

ORDNINGEN MED OPPRINNELSESGARANTIER OG VAREDEKLARASJON FOR STRØM

Forbrukerrådet viser til høringsbrev 21.09.2018, med svarfrist 21.12.2018 der Olje- og energidepartementet ber om innspill på rapport fra Oslo Economics om opprinnelsesgarantier og varedeklarasjon for strøm.

Rapporten fra Oslo Economics legger frem seks større endringsforslag i NVEs ordning for varedeklarasjon og opprinnelsesgaranti, og noen mindre endringsforslag under disse. Forbrukerrådet har i dette høringssvaret prioritert å kommentere forslag knyttet til NVEs varedeklarasjon og opprinnelsesgarantier som påvirker forbrukere i norske husholdninger. Vi har derfor ikke tatt standpunkt til forslagene som omhandler eksport, Statnett sin rolle eller grunnrentebeskatning av opprinnelsesgarantier.

Generelle kommentarer til et grønt forbrukerskifte

Forbrukerrådet er opptatt av at Norge skal nå målsettingen om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050. På veien til et lavutslippssamfunn må fossile energikilder erstattes med fornybar energi i ulike sektorer. Økt etterspørsel etter fornybar energi blir derfor viktig, og produkter eller tjenester som gjør at vi forbrukere kan støtte opp om dette kan ha en positiv effekt.

I 2017 lanserte Forbrukerrådet en politisk plattform for et mer bærekraftig forbruk, som heter «Grønt forbrukerskifte». I vår plattform er vi blant annet tydelige på at vårt forbruk av varer og tjenester bidrar til miljøutfordringene verden står overfor. Forbrukeres atferd og retten til å kunne ta bærekraftige valg er derfor viktig. Det forutsetter imidlertid at forbrukere får god informasjon om de miljømessige konsekvensene ved kjøp av et produkt eller tjeneste. Forbrukerrådet mener at kommunikasjonen rundt dagens ordning med opprinnelsesgarantier, kombinert med NVEs varedeklarasjon, gjør det utfordrende for forbrukeren å forstå de miljømessige konsekvensene. Vi

støtter derfor intensjonen til endringsforslagene i rapporten som går ut på å gjøre ordningen enklere for forbrukerne.

Utfordring med å kommunisere opprinnelsesgarantier til forbruker

Rapporten fra Oslo Economics beskriver at ingen forbrukere kan vite eller velge hvor strømmen i stikkontakten deres kommer fra. Den direkte klimavirkningen av strømforbruk med og uten opprinnelsesgarantier er derfor den samme, men det blir en indirekte klimavirkning ved at det gis insentiver til fornybar kraftproduksjon. Sammenlignet med elsertifikatordningen, kan klimavirkningen derimot være lik null ifølge rapporten.

NVEs varedeklarasjon viser at strøm uten opprinnelsesgarantier består av 27 prosent kjernekraft, 57 prosent fossil varmekraft og 16 prosent fornybar energi. Årsaken til dette er at NVEs varedeklarasjon gjenspeiler en europeisk strømmiks, som i praksis utgjør de energikildene i Europa som ingen kjøper opprinnelsesgarantier til. I følge SSB-tall er 98 prosent av kraftproduksjonen fornybar, og utvekslingskapasiteten til utlandet er 20 prosent av produksjonskapasiteten.

NVEs varedeklarasjon og SSBs statistikk gir altså to forskjellige inntrykk av hvor miljøvennlig norsk strømforbruk er. I sum fremstår ordningen med opprinnelsesgarantier, og kommunikasjonen bak denne, forvirrende og lite oversiktlig. Forbrukerrådet ser imidlertid verdien av å ha frivillige og markedsbaserte løsninger som støtter opp om fornybarnæringen. Særlig siden den offentlige ordningen om elsertifikater fases ut i 2021.

Forenkling av NVEs varedeklarasjon

Forbrukerrådet støtter en forenkling av NVEs varedeklarasjon. Vi tror det er fornuftig å se på alt fra den grafiske fremstillingen, til å endre eller forenkle navn som «varedeklarasjon» og «restmiks» til noe som flere forbrukere kan relatere seg til. Vi støtter også at den norske restmiksen kommer tydeligere frem i deklarasjonen. I tillegg er Forbrukerrådet positive til en presisering om at varedeklarasjonen ikke bør benyttes som beslutningsgrunnlag for valg av energiløsninger. Bakgrunnen for det er at det er viktig å unngå at forbrukerne, men kanskje også både privat- og offentlig sektor, kjøper opprinnelsesgarantier fremfor å foreta andre energivalg som gir bedre klimaeffekt.

Gjøre det obligatorisk for strømleverandører å kjøpe opprinnelsesgarantier på vegne av alle forbrukere

Forbrukerrådet synes dette forslaget bør utredes mer før vi eventuelt kan ta et standpunkt.

Fremme en mer effektiv handel og øke verdien av norske opprinnelsesgarantier

Forbrukerrådet tror det er fornuftig å diskutere endringer som fremmer effektiv handel av opprinnelsesgarantier fra strømleverandører til forbrukere. Vi tror ikke det er tilfeldig at markedet for opprinnelsesgarantier ikke har fungert optimalt opp mot forbrukere i husholdningene. Eksisterende avtaler som fremmer «grønn strøm» eller «100 prosent fornybar energi» i markedet kan være villedende, dersom forbrukerne forstår det som deres reelle strømforbruk. I realiteten handler opprinnelsesgarantier om en støtte til fornybarnæringen, og en garanti om at det er produsert like mye fornybar energi et sted som tilsvarer ditt energiforbruk. Ettersom forbruker ikke kan bestemme kvaliteten på strømmen i egen husholdning, burde man også vurdere å kalle ordningen noe annet enn «opprinnelsesgaranti» da dette begrepet er upresist og kan gi et misvisende inntrykk av hva ordningen innebærer. Klimagevinster ved kjøp av garantiene bør komme tydeligere frem, i tillegg til klarere merking av hvilke økonomiske midler fra kunden som faktisk går til fornybare kraftprodusenter.

Oslo, den 21. desember 2018

Med vennlig hilsen
Forbrukerrådet

Gro Mette Moen (s.)
Fagdirektør Digitale tjenester og strøm

Andreas Strandskog (s.)
Politisk rådgiver